

Một số vấn đề về áp dụng QCVN trong kiểm soát nguồn thải và bảo vệ chất lượng môi trường

Lê Hoàng Lan

*Hội Bảo vệ thiên nhiên và
môi trường Việt Nam*

Luật Tiêu chuẩn và quy chuẩn kỹ thuật 2006

TCVN

- tự nguyện áp dụng
- căn cứ xây dựng: 1) Tiêu chuẩn quốc tế, tiêu chuẩn khu vực, tiêu chuẩn nước ngoài; 2) Kết quả nghiên cứu khoa học và công nghệ, tiến bộ kỹ thuật; 3) Kinh nghiệm thực tiễn; 4) Kết quả đánh giá, khảo nghiệm, thử nghiệm, kiểm tra, giám định
- Bộ chuyên ngành xây dựng dự thảo; Bộ KH&CN thẩm định và công bố

QCVN

- bắt buộc áp dụng
- căn cứ xây dựng: 1) Tiêu chuẩn quốc gia; 2) Tiêu chuẩn quốc tế, tiêu chuẩn khu vực, tiêu chuẩn nước ngoài; 3) Kết quả nghiên cứu khoa học và công nghệ, tiến bộ kỹ thuật; 4) Kết quả đánh giá, khảo nghiệm, thử nghiệm, kiểm tra, giám định
- Bộ chuyên ngành xây dựng và ban hành

QCVN về môi trường

QCVN về chất lượng môi trường

- dựa trên giá trị giới hạn tối đa cho phép của các thông số đảm bảo không ảnh hưởng đến sức khỏe của con người và hệ sinh thái
- quy định giá trị giới hạn của các thông số chất lượng nước đối với một số mục đích sử dụng nước điển hình
- ít thay đổi theo thời gian (trừ khi khoa học phát hiện ra các thông số ô nhiễm mới hoặc có sự thay đổi về ngưỡng ảnh hưởng đến sức khỏe con người và hệ sinh thái)

QCVN về chất thải

- đảm bảo các chất thải khi thải ra môi trường không làm thay đổi chất lượng môi trường đến mức vượt quá quy định trong các QCVN về chất lượng môi trường tương ứng
- quy định giá trị tối đa cho phép của các thông số ô nhiễm trong nước thải tùy theo mục đích sử dụng nước và theo hệ số lưu lượng nguồn thải và hệ số lưu lượng/dung tích nguồn tiếp nhận
- được soát xét, xây dựng lại theo sự thay đổi về sức chịu tải môi trường tiếp nhận

So sánh tiêu chuẩn về nước thải

Nước ngoài (Nhật, Mỹ)

- quy định chi tiết giá trị tối đa cho phép của các thông số ô nhiễm trong nước thải cho từng lưu vực sông cụ thể, thậm chí đến từng đoạn lưu vực, từng hồ và sông nhánh
- chú ý đến tính chất của nguồn tiếp nhận nước thải, đặc biệt là sức chịu tải (khả năng tự làm sạch)
- tiêu chuẩn nước thải đối với một số ngành đặc thù được áp dụng kết hợp với quy hoạch xả thải

QCVN về chất thải

- quy định theo lưu lượng hoặc dung tích và theo mục đích sử dụng nguồn nước tiếp nhận
- chưa chú ý đến tính chất của nguồn tiếp nhận nước thải, đặc biệt là sức chịu tải (khả năng tự làm sạch)
- QCVN về nước thải đối với ngành đặc thù không kèm theo yêu cầu nghiêm ngặt về vị trí xả thải

So sánh quy hoạch BVMT và quy hoạch môi trường

Quy hoạch BVMT

- phân vùng môi trường để bảo tồn, phát triển và thiết lập hệ thống hạ tầng kỹ thuật bảo vệ môi trường
- gắn với hệ thống giải pháp bảo vệ môi trường trong sự liên quan chặt chẽ với quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội nhằm bảo đảm phát triển bền vững

Quy hoạch môi trường

- quy hoạch không gian với mục tiêu trọng tâm là phát triển bền vững
- xem xét đồng thời các yếu tố môi trường, chính trị, xã hội, kinh tế và quản trị, nhằm quản lý các mối quan hệ tồn tại trong và giữa các hệ thống tự nhiên và các hệ thống xã hội một cách hiệu quả, minh bạch và công bằng vì lợi ích của tất cả các thành phần trong các hệ thống này ở hiện tại và cho tương lai
- được áp dụng trong ĐTM nhằm chỉ ra các điểm xả thải phù hợp theo quy hoạch môi trường để đảm bảo rằng các dự án đáp ứng tất cả các quy định về môi trường

Quy hoạch môi trường và sức chịu tải của môi trường

Sức chịu tải của môi trường

- là giới hạn chịu đựng của môi trường đối với các nhân tố tác động để môi trường có thể tự hồi phục
- thay đổi theo thời gian do điều kiện tự nhiên thay đổi (đặc biệt do biến đổi khí hậu làm thay đổi nhiệt độ, lưu lượng dòng chảy) và nhất là do gia tăng các hoạt động phát triển kinh tế và xã hội dẫn đến gia tăng số lượng và chất lượng nguồn xả thải

Quy hoạch môi trường

- phân tích sức chịu tải của môi trường để định hướng các quyết định phân bổ sử dụng đất, sử dụng nước và sử dụng tài nguyên thiên nhiên khác cho các hoạt động phát triển, nhằm đảm bảo không vượt quá năng lực của môi trường
- dự báo được sự những sự thay đổi của sức chịu tải môi trường để định hướng bố trí các dự án phát triển phù hợp với quy hoạch xả thải

Một vài nhận xét

- Nếu chỉ dựa vào các QCVN về nước thải mà không chú ý đến sức chịu tải của môi trường như hiện nay thì chưa đáp ứng yêu cầu kiểm soát xả thải
- Rất nhiều lưu vực sông có quá nhiều nguồn thải từ các doanh nghiệp, từ các hoạt động thương mại, du lịch và dân sinh, ngay cả khi từng nguồn thải đáp ứng QCVN 40 thì môi trường nước tiếp nhận vẫn bị quá tải, tức là từng đoạn sông, thậm chí cả lưu vực, không còn khả năng tự làm sạch, dẫn tới ô nhiễm môi trường nghiêm trọng
- Việc bố trí các ngành đặc thù không dựa trên quy hoạch môi trường (tức là không có lựa chọn vị trí dựa trên tính chất nhạy cảm của môi trường đối với các thông số đặc thù của các ngành này) đã dẫn đến bất cập về áp dụng quy định giới hạn tối đa cho phép khác nhau trong nước thải xả vào cùng một nguồn tiếp nhận

Cảm ơn sự chú ý và chia sẻ của quý vị